Amoghapāśakalparāja Preliminary Edition および和訳註

—サンスクリット語写本 ff. 97v4 – 99r2—

密教聖典研究会

はじめに

本論文は *Amoghapāśakalparāja*のサンスクリット語写本[1]および，そのチベット語訳・漢訳を用いて，サンスクリット語テキストの Preliminary Edition ならびにそれにもとづいた和訳の提示を主たる目的とするものである．本研究会では，*Amoghapāśakalparāja*のサンスクリット語写本の冒頭から f. 97v4 までの転写テキストを過去 7 回にわたって発表してきており[2]，その分量は全体の半分強に及んでいる．しかしながら，Part 7 を 2011 年に発表したのち，諸事情によりしばしの中断を余儀なくされてきた．この度，新たに若手のメンバーも加わり，研究会を開催する体制が再び整うこととなった．本年度の研究会のメンバー，すなわち本論文の共同著者は以下の通りである．

- 種村隆元（大正大学特任准教授）
- 長島潤道（大正大学特任専任講師）
- 倉西憲一（大正大学非常勤講師）
- 山本匠一郎（大正大学非常勤講師）
- 佐々木大樹（大正大学非常勤講師）
- 大塚恵俊（大正大学大学院研究生）
- 横山裕明（綜合仏教研究所研究生）
- 蓮舎経史（綜合仏教研究所研究生）

1 写本の情報および当該文献のシノプシスについては，密教聖典研究会 1998: 304 – 301 および 298 – 295 を参照のこと．

2 本論文末の参考文献表を参照のこと．

- 駒井信勝（綜合仏教研究所研究生）
- 名取玄喜（綜合仏教研究所研究生）
- 伊集院栞（東京大学大学院修士課程）

新たなメンバーにより密教聖典研究会を再開するにあたり，従来の方針を少しばかり転換することとした．従来は写本の転写テキストの提示を主たる目的としていたが，今回からは，北京版・デルゲ版を校合したチベット語テキスト，サンスクリット語校訂テキストの Preliminary Edition，及び和訳註を加えることとした．すなわち，試験的な校訂テキストと和訳を提示することで，現段階におけるテキスト内容理解を示し，識者の方々から種々のフィードバックを期待するものである．

今回テキストを提示する箇所は，サンスクリット語写本で ff. 97v4 – 99r2 にあたり，sarvapāpa-m-āvaraṇo candanadhūpavidhisādhanaṃ tṛtīyaḥ というコロフォンタイトルのついたセクションである[3]．このセクションタイトルが示すように，当該箇所は，栴檀等の焼香とマントラを使用することにより，様々な現世利益および超自然的な力（成就）を得るための方法が規定されている．

本論文の構成

本論文におけるテキストおよび和訳の構成は以下の様になっている．まず，サンスクリット語写本のローマ字転写テキストが提示され，次に北京版，デルゲ版を校合したチベット語テキストが続く．チベット語訳テキストに続くのがサンスクリット語校訂テキストで，この校訂テキストに基づく和訳が最後に来る．TEXT は 23 のセクションに分かれているが（但し，§23 はコロフォン），これは便宜的に一応の内容の切れ目で分けたものである．テキストおよび和訳の脚注は 4 層に分かれている（必ずしも各ページに 4 層すべて

[3] チベット語訳の相当箇所は北京版では ff. 155v4 – 158r3，デルゲ版では ff. 187r1 – 189v6 である．漢訳では大正 20, 323a.27 – 324a8 である．密教聖典研究会 1998: (8) を参照.

が現れるわけではない）．1 番上の層は和訳註であり，本文の註番号に対応して註が記されている．第 2 層，第 3 層，第 4 層はそれぞれ，サンスクリット語写本のローマ字転写テキスト，チベット語訳テキスト，サンスクリット語校訂テキストに対する註である．註記される箇所の行番号の後に見出し語があり，見出し語に異読などの註記が引き続くことになる．行番号はセクションごとに付されている．例えば，「2.16」は§ 2 の 16 行目を意味している．

略号および記号

本論文で使用される略号および記号は以下の通りである．

ac	before correction
Ch.	Chinese translation
conj.	a diagnostic conjecture
corr.	a correction
D	sDe dge edition
em.	an emendation
MS	manuscript
n.e.	not existent
P	Peking edition
pc	after correction
Tib.	Tibetan translation
=	a division of an *akṣara*
⋆	*virāma*
⊓	a gapfiller
◎	*puṣpikā*
大正	大正新脩大蔵経

TEXT

§1 (f.97v4) atha vajrapāṇi(5) r=mahāyakṣasenāpati avalokiteśvaraṃ vodhisatvaṃ mahāsatvam=etad=avocat⋆ | bhāṣasva bhagavān⋆ | amoghapadmoṣṇīṣamaṇḍalaṃ amoghapāśahṛdayaṃ sopacāravidhisādhanaṃ kuru bhabhagavan=sarvvavidyādharāṇāṃ sidhyāsāparipūraṇaṃ tatvasādhanasidhividhiḥ |

(P f.155v4;D f.187r2) དེ་ནས་གནོད་སྦྱིན་གྱི་སྡེ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལག་ན་རྡོ་རྗེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དོན་ཡོད་པ་པདམ་གཙུག་ཏོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དོན་ཡོད་པའི་ཞགས་པའི་སྙིང་པོ་བྱ་བའི་ཆོ་ག་དང་ སྒྲུབ་པའི་ ཆོ་ག་དང་བཅས་པ་བཤད་པར་གསོལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་རིག་སྔགས་འཆང་ ཀུན་གྱི་གྲུབ་པ། བསམ་པ་ ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ། དངོས་གྲུབ་སྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག་དེ་ཁོ་ན་བཤད་དུ་གསོལ།

atha vajrapāṇir mahāyakṣasenāpati avalokiteśvaraṃ bodhisattvaṃ mahāsattvam etad avocat. "bhāṣasva bhagavan amoghapadmoṣṇīṣamaṇḍalaṃ amoghapāśahṛdayaṃ sopacāravidhisādhanam. kuru bhagavan sarvavidyādharāṇāṃ siddhyāśāparipūraṇaṃ tattvasādhanasiddhividhim."

【和訳】次に偉大なるヤクシャの将軍である金剛手が観自在菩薩大士に以下の様に言った．「世尊よ！不空蓮華仏頂マンダラ，不空羂索の心 [真言]，および [それを使用する] 供養と成就の儀軌を説いて下さい．世尊よ！すべての持明者たちの成就を完成させ，望みを満たす，真実を達成する成就の儀軌を説いて下さい．」

§2 athāryāvalokiteśvaro vodhisatvo mahāsatvo vajrapāṇir=mahāyakṣasenāpatim=etad=a(6)vocat⋆ | śṛṇu vajrapāṇe pravakṣyāmi upacārasādhanavidhiḥ | asya vajrapāṇe mūlamantrasya amoghapāśapadmoṣṇīṣahṛdayaguhyasya vidyādharasya vā kulaputrasya vā kuladuhitur=vvā bhikṣur=vā bhikṣuṇīr=vā

1.8 – 9 sgrub pa'i ⟧ D; *grub pa'i* P   1.9 kun gyi grub pa ⟧ P; *kun gyis 'grub pa* D   1.10 yongs su rdzogs pa | ⟧ D; *yongs su rdzogs pas* P

upāśaka-m=upāśikā ekavelāsmāritamātreṇa pariśuddhamanasikārātmabhāvā mahākaruṇāmaitrīsahagatenādhyāsayena sarvvasatvānālamvanena | na ca kaści$_{(7)}$t=satvastrīṣv=apāyeṣūpapadyate | narakatiryagyonipretaviṣayeṣu vā naidaṃsthānaṃ vidyate | eṣa sarvvasatvasādhanamahākuśalamūlasamanvāgato bhaviṣyanti |

དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གིས་གནོད་སྦྱིན་གྱི་སྡེ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལག་ན་རྡོ་རྗེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། ། ལག་ན་རྡོ་རྗེ། བྱ་བའི་ཆོ་ག་དང་སྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག་བཤད་པར་བྱ་ཡིས་ཉོན་ཅིག། ལག་ན་རྡོ་རྗེ་གསང་སྔགས་རྩ་བ་དོན་ཡོད་པའི་ཞགས་པ་པདམ་གཙུག་ཏོར་གྱི་སྙིང་པོ་གསང་བ་འདིའི་རིག་སྔགས་འཆང་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོའམ། དགེ་སློང་ངམ། དགེ་སློང་མའམ། དགེ་བསྙེན་ནམ། དགེ་བསྙེན་མ་ལན་གཅིག་ཙམ་དྲན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་བདག་ཉིད་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། བྱམས་པ་དང་ལྡན་པའི་ལྷག་པའི་བསམ་པས་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སེམས་ཅན་གང་ཡང་ རུང་བ་ ངན་སོང་ (P f.156r) གསུམ་དུ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་དམྱལ་བའམ། དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སམ། ཡི་དགས་ཀྱི་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་གནས་དེ་དག་མེད་དེ། དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་པ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་རོ།།

athāryāvalokiteśvaro bodhisattvo mahāsattvo vajrapāṇiṃ mahāyakṣasenāpatim etad avocat. "śṛṇu vajrapāṇe pravakṣyāmi upacārasādhanavidhim. asya vajrapāṇe mūlamantrasya amoghapāśapadmoṣṇīṣahṛdayaguhyasya vidyādharasya vā kulaputrasya vā kuladuhitur vā bhikṣur vā bhikṣuṇīr vā upāśaka-m upāśikā ekavelāsmāritamātreṇa pariśuddhamanasikārātmabhāvā mahākaruṇāmaitrīsahagatenādhyāśayena sarvasattvālambanena. na ca kaścit sattvas triṣv apāyeṣūpapadyate. narakatiryagyonipretaviṣayeṣu vā nedaṃ sthānaṃ vidyate. eṣa sarvasattva sādhanamahākuśalamūlasamanvāgato bhaviṣyanti."

【和訳】すると，聖なる観自在菩薩大士は，偉大なるヤクシャの将軍である金剛手に以下の様に言った．「聞け，金剛手よ．私は供養と成就の儀軌を説

2.16 rung ba]] D; *rung* P

2.24 sarvasattvālambanena]] em. ←*sems can la dmigs pa'i* Tib.; 常於一切有情之上起大悲心 Ch. (大正 20, 323b3 – 4)

こう．金剛手よ，「不空羂索蓮華仏頂心髄秘密」という [名の] 根本マントラが，持明者，善男子，善女人，出家者，女性出家者，在家信者，女性在家信者により，1 回念想されるや否や，心と身体が浄化され，その志向が，すべての有情を対象として，偉大なる悲・慈を有するようになる．いかなる者も三悪趣に生まれることはない．地獄，畜生，餓鬼の領域にこの場所 [＝心真言を唱えた者が生じる場所] は存在しない．あらゆる有情が，[私の説く] 成就法 [によりもたらされる] 大いなる善根を有することになるであろう．

§3 dviruddhāhṛtamātreṇa sarvvavyādhiṃ praśamayati | tṛrudāhṛtamātreṇa sarvaviṣalūtagaṇḍalohaliṅgaṃ vicarccikakuṣṭhapāmādīṃ nāśayati | caturodāharaṇamātrayā sarvvagarakākhorddaṃ apanayati | pañca(f.98r1)modāharaṇamātreṇa sarvvakalikalahavigrahavivādaṃ praśamayanti | ṣadvārodahāraṇamātreṇa sarvabhayagrahajvarāṇi vināśayati | saptavārodāhṛtamātreṇa savvākālamṛtyubhayebhyo sarvva-ītayo sarvvasatvānāṃ praśamayaṃti |

(D f. 187v) ལན་གཉིས་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་ནད་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འགྱུར་རོ། །ལན་གསུམ་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་དུག་དང༌། འབྲུམ་བུ་དང༌། འབྲས་དང༌། ལྷོག་པ་དང༌། རྐང་ཤུ་དང༌། མཛེ་དང༌། གཡན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཇིགས་པར་འགྱུར་རོ། །ལན་བཞི་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་དབྱིག་དུག་དང༌། བྱད་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་འགྱུར་རོ། །ལན་ལྔ་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་འཐབ་པ་དང༌། འཐབ་མོ་དང༌། རྩོད་པ་དང༌། འགྱེད་པ་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འགྱུར་རོ། །ལན་དྲུག་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་འཇིག་པ་དང༌། གདོན་དང༌། རིམས་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་འགྱུར་རོ། །ལན་བདུན་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་དུས་མ་ཡིན་པར་འཆི་བའི་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང༌། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནད་དང༌། ཡམས་ཀྱི་ནད་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འགྱུར་རོ།།

dvirudāhṛtamātreṇa sarvavyādhiṃ praśamayati. trirudāhṛtamātreṇa sarvaviṣalūtagaṇḍalohaliṅgaṃ vicarcikakuṣṭhapāmādīṃ nāśayati. caturodāharaṇamātrayā sarvagarakākhordam apanayati. pañcamodāharaṇamātreṇa sarvakalikalahavigrahavivādaṃ praśamayanti. ṣaḍvārodāharaṇamātreṇa sarvabhayagraha-

3.8 – 9 g-yan pa] D; *g-yon pa* P 3.10 'thab mo] D; *thab mo* P 3.13 'chi ba'i] D; *'chi bas* P

jvarāṇi vināśayanti. saptavārodāhṛtamātreṇa sarvākālamṛtyubhayebhyaḥ sarvaītayo sarvasattvānāṃ praśamayanti.

【和訳】「2 回唱えられるや否やすべての病気が鎮まる．3 回唱えられるや否や，あらゆる毒，皮膚病 (lūta)，甲状腺腫 (gaṇḍa)，血膿瘍 (lohaliṅga)，疥癬 (vicarcika)，ハンセン病 (kuṣṭha)，疱疹 (pāman) が治癒する．4 回唱えられるや否や，すべての毒，[病気を引き起こす] カーコールダが消え去る．5 回唱えられるや否や，すべての争い，不和，戦争，論争が鎮まる．6 回唱えられるや否や，すべての恐怖，[ひきつけを起こすとされる] グラハ，熱病が鎮まるであろう．7 回唱えられるや否や，すべての有情のすべての不時の死の恐怖，すべての疫病が鎮まるであろう．

§4 tasmād=vajrapāṇe sarvvasatvānām=arthāya nipatite anālāpataḥ saptavārā u smārayitavyam⋆ | yaḥ kaścit=sarvvasatvanarakaparāyaṇo kālagataḥ | yaḥ kaści(2)d=bhikṣavo khaṇḍaśikṣāsamvaraḥ | śīlasamvaraḥ | ācāryopādhyāya [agau]ravaḥ kṛtaḥ kālagataḥ | tasyārthe śucivālukāṃ gṛhya saptavārāṃ parijaṣya śmaśāne vā citte vā kūṭe vā tatra vāluko kiritavyaṃ samanantarāvakīṇṇena vālukā yatra yatra te satvā asthīni vālikāni patati | tatra tatra ye satvānniraye preteṣūpapannā *piśācena(MS^{pc}; *piśācenā* MS^{ac}) yakṣarākṣasayonir=vvā upapannaḥ satakṣeṇācyavi(3)tvā sarvve svargaparāyaṇā bhaviṣyaṃti | na ca bhūya narakaparāyaṇā bhaviṣyanti |

ལག་ན་རྡོ་རྗེ་དེ་ལྟ་བས་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཉིན་རེ་ཞིང་གཞན་མི་སྨྲ་བར་ལན་བདུན་དྲན་པར་བྱའོ། །སེམས་ཅན་གང་ལ་ལ་སེམས་ཅན་དམྱལ་བར་གཞོལ་བ་ཤི་བ་དང་། དགེ་སློང་གང་ལ་ལ་བསླབ་པའི་སྡོམ་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྡོམ་པ་རལ་བ་དང་། མཁན་པོ་དང་། སློབ་དཔོན་ལ་གུས་པར་མ་བྱས་པ་ཤི་བ་དེའི་དོན་དུ་བྱེ་མ་གཙང་མ་བླངས་ལ་ལན་བདུན་བཟླས་བརྗོད་བྱས་ན། དུར་ཁྲོད་དམ། རོ་བསྲེགས་པའམ། མཆད་པ་དེར་བྱེ་མ་གཏོར་བར་བྱའོ། །གང་དང་གང་ན་སེམས་ཅན་གང་དག་

4.4 [agau]ravaḥ]] 欄外に a ra ca と読める，後の書き込みがある．　4.4 śucivālukāṃ]] śucivālūkāṃ とも読める．

4.14 mchad pa]] corr.; *mchang ba* P; *'chad pa* D

གི་རྡུས་པ་ཡོད་པར་བྱེ་མ་གཏོར་མ་ཐག་ཏུ་དེ་དང་དེར་བྱེ་མ་བབ་པའི་སེམས་ཅན་དམྱལ་བའམ། ཡི་དགས་སམ། ཤ་ཟར་སྐྱེས་པའམ། གནོད་སྦྱིན་ནམ། སྲིན་པོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་སྐྱེས་ན། དེ་དེའི་མོད་ལ་ཚེ་བརྗེས་ནས་ཐམས་ཅད་མཐོ་རིས་སུ་གཞོལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ནམས་ཀྱང་སེམས་ཅན་དམྱལ་བར་གཞོལ་བར་མི་འགྱུར་རོ།།

tasmād vajrapāṇe sarvasattvānām arthāya nipatite anālāpataḥ saptavārā smārayitavyam. yaḥ kaścit sarvasattva narakaparāyaṇo kālagataḥ, yaḥ kaścid bhikṣavo khaṇḍaśikṣāsaṃvaraśīlasaṃvaraḥ, ācāryopādhyāya agauravaḥ kṛtaḥ kālagataḥ, tasyārthe śucivālukāṃ gṛhya saptavārāṃ parijapya śmaśāne vā cite vā kūṭe vā tatra vāluko kiritavyam. samanantarāvakīrṇena vālukā yatra yatra te sattvā asthīni vālukāni patanti tatra tatra ye sattvā niraye preteṣūpapannā piśācena yakṣarākṣasayonir vā upapannāḥ sakṣaṇena cyavitvā sarve svargaparāyaṇā bhaviṣyanti. na ca bhūya narakaparāyaṇā bhaviṣyanti.

【和訳】「それ故，金剛手よ，すべての有情のために，[彼らが] もし殺されたならば，声に出さず 7 回 [根本マントラが] 念想されるべきである．死んで地獄に赴く者すべてが，学の律儀や戒の律儀を毀損した出家修行者たち，尊敬されずに亡くなった阿闍梨・和尚のすべての者たちのために，清浄なる砂を取り，[その砂に根本マントラを]7 回唱え，[彼らの遺体が処理された] 火葬場，火葬用の薪，あるいは山に [その砂を] 撒くべきである．砂が撒かれるや否や，骨と砂が落ちた場所がどこであっても，その場所において，地獄や餓鬼に生まれた者たち，ピシャーチャとして生まれた者たち，ヤクシャやラークシャサの胎に生まれた者たちが，一瞬のうちに転生して (cyavitvā)，すべての者たちが天界に赴くことになるであろう．そして再び地獄に赴くことはないであろう[4]．

[4] この短い一節は，当該経典に説かれているマントラが葬送儀礼，特に死者の悪趣からの

4.15 yod par ⟧ P; *yod sar* D 4.16 – 17 tshe brjes nas ⟧ D; *tshe rjes nas* P

4.25 cyavitvā ⟧ em. ← *tshe brjes nas* Tib.

§5 na ca vā bhūryapatre likhitvā caityamadhye sthāpaya[ṃ] ye ca tatra sthāne dvipadacatuṣpadā-m=upasaṃkramanti | te sarvve cchāyānipātamātreṇa sarvvapāpācaraṇāni viśuddhyante | sarvve svarggaparāyaṇā bhaviṣyanti | antaśa mṛga*pakṣiṇa(MS^{pc}; *pakṣiṇā* MS^{ac})-d=antaśa śalabhanakulavṛścikāśīviṣaśvānakūrmabhujago vā tatra (4)cchāyānipātamātreṇa sarvvakarmāvaraṇāni viśuddhyante | sarvve te svargalokaparāyaṇā bhaviṣyanti ||

ཡང་ན་གྲོ་ག་ལ་བྲིས་ནས་མཆོད་རྟེན་གྱི་ནང་དུ་བཅུག་པའི་གནས་དེར་རྐང་པ་གཉིས་པའམ། རྐང་པ་བཞི་པ་གང་དག་ཉེ་བར་འོངས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གྲིབ་མ་ཕོག་པ་ཙམ་གྱིས་སྡིག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་དག་ཅིང་། ཐམས་ཅད་མཐོ་རིས་སུ་གཞོལ་ (D f.188r) བར་འགྱུར་རོ། (P f.156v) །ཐ་ན་རི་དགས་དང་། བྱ་དང་། ཐ་ན་ལྷང་སྐོ་སྐྲ་དང་། ནེའུ་ལེ་དང་། སྡིག་པ་དང་། སྦྲུལ་དང་། ཁྱི་དང་།

救済に使用されていたことを示すこととして興味深い．このように砂にマントラを唱えかけ，その力をもって死者を救済するいわゆる「土砂加持」は，『仏頂尊勝陀羅尼経』に説かれている．仏陀波利訳『仏頂尊勝陀羅尼経』(大正 19.351c16 – 21)「佛言若人先造一切極重悪業。遂即命終乘斯悪業應墮地獄。或墮畜生閻羅王界。或墮餓鬼乃至墮大阿鼻地獄。或生水中或生禽獸異類之身。取其亡者隨身分骨。**以土一把誦此陀羅尼二十一遍。散亡者骨上即得生天**」(佐々木 2008: (59) – (60)).

「土砂加持」というと光明真言によるそれが有名であり，周知の通り光明真言の典拠は当該の *Amoghapāśakalparāja* である．高橋尚夫によれば，光明真言による土砂加持の記述はサンスクリット語原典と比較した場合の漢訳の増広部分に見られることが指摘されている (1995: 11).

マントラによる死者の悪趣からの救済は，後代の密教葬儀文献にも説かれているが，マントラを唱えかける物品は白芥子が良く使用されるものである．例えば，*Mṛtasugatiniyojana* (*Asthitāḍanavidhi*) v.33: siddhārthaiḥ kusumayutaiḥ pavivācodīrayan kramān mantrān | saṃtāḍayet tadasthi prāvaraṇaṃ nāma vā tasya || (種村 2014: pp. 126 – 125). 白芥子とともに砂が使用される場合もある．Padmaśrīmitra's *Maṇḍalopāyikā* (*Antasthitikarmoddeśa*), vv. 45 – 48ab: gaṇacakraṃ tathā dadyāt saptāhāni vidhānataḥ | tṛtīye tu dine caiva śvetasiddhārthān tān śubhān || 45 || sugandhacandanair liptān uṣṇīṣavijayājapaiḥ | aṣṭottaraśataṃ japtān tāḍayed etad asthikaṃ || 46 || dhāraṇīṃ tāṃ paṭhann †āpi† pratisarāṃ japann api | athavā vimaloṣṇīṣaṃ paṭhitvā **vālukāhataiḥ** || 47 || tāḍayed asthi saṃghātaiḥ yadi vā tilabimbayā | (種村 2012: 109). 上記引用では唱えられるべきダラニとして「仏頂尊勝陀羅尼 (*Uṣṇīṣavijayā*)」が挙げられている．

5.7 rkang pa]] D; *rkar* P 5.7 rkang pa]] D; *rkang* P 5.8 nye bar 'ongs pa]] D; *nye bar 'ong ba* P 5.10 ri dags]] D; *re dags* P

རུས་སྦལ་དང་། ལག་འགྲོ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་དེ་ལ་གྲིབ་མ་ འབབ་པ་ ཙམ་གྱིས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་མཐོ་རིས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་གཞོལ་བར་འགྱུར་རོ།།

athavā bhūrjapatre likhitvā caityamadhye sthāpayan ye ca tatra sthāne dvipadacatuṣpadā-m-upasaṃkramanti te sarve cchāyānipātamātreṇa sarvapāpāvaraṇāni viśudhyante. sarve svargaparāyaṇā bhaviṣyanti. antaśa mṛgapakṣiṇa-d-antaśa śalabha(*or* śarabha ?)nakulavṛścikāśīviṣaśvānakūrmabhujago vā tatra cchāyānipātamātreṇa sarvakarmāvaraṇāni viśudhyante. sarve te svargalokaparāyaṇā bhaviṣyanti.

【和訳】「あるいはまた，樺皮に [根本マントラを] 書いて，[それを] 仏塔の中に入れ，その場所を二足のもの，あるいは四足のものがその場所を通過する場合，[その仏塔の影が通過するものに] 落ちた瞬間，[そのものたちの] すべての罪と障害が浄化される．すべてのものたちが天界に赴くことになる．また，獣，鳥に至るまで，さらにシャラバ，マングース，サソリ，毒蛇，犬，亀，蛇に至るまで，その場所で [その仏塔の] 影が落ちるや否や，すべての業障が浄化される．それらのものたちすべてが天界に赴くことになる[5]．

§6 saṃkha saptavārā parijapya uccasthāne-m=āpūrayaṃ ye ca tvā taṃ śaṃkhaśavdaṃ śrutvā strīpuruṣadārakadārikāmṛgapakṣiṇatiryagyonigatā te

[5] マントラもしくはダラニが収められた仏塔の影が身体に落ちただけで罪障が浄化されることは，初期型『仏頂尊勝陀羅尼経』に説かれている (佐々木 2008: (58))．仏陀波利訳『仏頂尊勝陀羅尼経』(大正 19: 351b9 – 18): 若人能書寫此陀羅尼。安高幢上。或安高山或安樓上。乃至安置窣堵波中。天帝若有苾芻苾芻尼優婆塞優婆夷族姓男族姓女。於幢等上或見或與相近。其影映身。或風吹陀羅尼。上幢等上塵落在身上。天帝彼諸衆生所有罪業。應墮惡道地獄畜生閻羅王界餓鬼界阿修羅身惡道之苦。皆悉不受亦不爲罪垢染汚。天帝此等衆生。爲一切諸佛之所授記。皆得不退轉。於阿耨多羅三藐三菩提」(佐々木 2008: (65) 註 30.)

5.11 'bab pa ⟧ P; *bab pa* D

5.14 athavā ⟧ em. ← *yang na* Tib.

sarvve svarggalokaparāyaṇā bhaviṣyaṃti | ye ca *śuddha (MS^{ac}; *cancelled* MS^{pc}) pariśuddhaśīlā ye ca satvā dānābhiratāḥ | ye ca u[pa]vāśam=upava$_{(5)}$santi | ye ca triśaraṇadhāriṇā ye ca vodhisatvasamvarasamvṛtā te ca śaṃkhaśavdaṃ śrutvā te sarvve avinivarttanīyā bhaviṣyanti | anuttarāyāṃ samyaksaṃvodhau pratilapsyante | cyutaḥ | janmaparivartte sukhavatīlokadhātum=upapadyate | jātau jātismaraś=ca bhaviṣyati |

དུང་ལ་ལན་བདུན་བཟླས་བརྗོད་བྱས་ནས་གནས་མཐོན་པོར་བུས་ན་སེམས་ཅན་གང་དག་དུང་དེའི་སྒྲ་ཐོས་པ་སྐྱེས་པ་དང་། བུད་མེད་དང་། ཁྱེའུ་དང་། བུ་མོ་དང་། རི་དགས་དང་། བྱ་དང་། དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་གཏོགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་མཐོ་རིས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་གཞོལ་བར་འགྱུར་རོ། །གང་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། སེམས་ཅན་གང་དག་སྦྱིན་པ་ལ་དགའ་བ་དང་། གང་དག་བསྙེན་གནས་ལ་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། གང་དག་སྐྱབས་གསུམ་གཟུང་བ་དང་། གང་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པས་བསྡམས་པ་དེ་དག་ཀུན་དུང་གི་སྒྲ་ཐོས་ནས་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པར་འགྱུར་ཞིང་། བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པར་འགྱུར་ལ། ཤི་འཕོས་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བདེ་བ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཚེ་རབས་སུ་ཚེ་རབས་དྲན་པར་འགྱུར་རོ།།

śaṅkha saptavārā parijapya uccasthāne-m-āpūrayan ye ca sattvā taṃ śaṅkhaśabdaṃ śrutvā strīpuruṣadārakadārikāmṛgapakṣiṇatiryagyonigatā te sarve svargalokaparāyaṇā bhaviṣyanti. ye ca pariśuddhaśīlā ye ca sattvā dānābhiratāḥ, ye ca upavāsam upavasanti, ye ca triśaraṇadhāriṇā, ye ca bodhisattvasaṃvarasaṃvṛtā, te ca śaṅkhaśabdaṃ śrutvā te sarve avinivartanīyā bhaviṣyanti. anuttarāyāṃ samyaksaṃbodhau pratilapsyante. cyuto janmaparivarte sukhavatīlokadhātum upapadyate. jātau jātismaraś ca bhaviṣyati.

【和訳】法螺貝に [根本マントラを]7 回唱えて，高い場所で吹くべきである．その法螺貝の音を聞いた，女性・男性・男の子・女の子・動物・鳥・畜生の胎に入った者たちすべてが，天界に赴くことになるであろう．戒が清浄である者たち，布施に専心する者たち，断食をする者たち，三帰依を保持する者

6.9 bzlas]] D; *zlas* P 6.13 skyabs gsum]] D; *skyabs su* P 6.13 gzung ba]] P; *bzung ba* D 6.16 'gyur te]] D; *'gyur ro//* P

たち，菩薩の律儀を保つ者たちがその法螺貝の音を聞くと，すべて不退転となるであろう．無上正等覚を獲得するであろう．死んだ者は転生して極楽世界に生まれるであろう．生まれるときに前世の記憶があるであろう．

§7 candanaṃ saptavārā parijapya *saṅghārāme (MS^{ac}; *saṅghārame* MS^{pc}) vā caityāṅgane vā saṃghamadhye vā mahājanamadhye (6) vā rājakule vā dhūpayaṃ ye ca tatra gandham=āghrāyanti | te sarvve vuddhākāyaparinispannā bhavanti |

ཙནདན་ལ་ལན་བདུན་ བཟླས་ བརྗོད་བྱས་ནས་དགེ་འདུན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བའམ། མཆོད་རྟེན་གྱི་འཁོར་སའམ། དགེ་འདུན་གྱི་ནང་ངམ། སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་ནང་ངམ། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་བདུགས་ན་གང་དག་དེར་དྲི་བསྣམས་པའི་ སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ།།

candanaṃ saptavārā parijapya saṃghārāme vā caityāṅgane vā saṃghamadhye vā mahājanamadhye vā rājakule vā dhūpayan ye ca tatra gandham āghrāyanti te sarve buddhākāyaparinispannā bhavanti.

【和訳】梅檀に [根本タントラを]7 回唱えて，サンガの庭，仏塔付属の庭，サンガの中，大衆の中，あるいは王宮の中で，[その梅檀を] 焼香として使用するならば，そこでその匂いをかいだ者たちすべてが仏身を完成させることになる．

§8 cīvaraṃ dhūpayā tāṃ yasya śarīre *prāvarati (MS^{pc}; *prāvarayati* MS^{ac}) tasya sarvvapāpāvaraṇāni vinaśyanti | śarīranipatitamātreṇa sarvvamalamātsaryadoṣagrahīṇo bhavati | vastradhāraṇamātreṇa sarvvaloka vaśavarttā bhavisyaṃti |

ཆོས་གོས་ལ་བདུགས་ནས་གང་གིས་ལུས་ལ་གྱོན་པ་དེའི་སྡིག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འཇིག་པར་འགྱུར་རོ། །ལུས་ལ་བབ་པ་ཙམ་གྱིས་དྲི་མ་དང་། སེར་སྣ་དང་། སྐྱོན་ཐམས་ཅད་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །གོས་བཅངས་པ་ཙམ་གྱིས་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་དབང་དུ་འགྱུར་རོ།།

7.4 bzlas]] D; *zlas* P 7.6 dri bsnams pa'i]] P; *dri ma nams pa'i* D

cīvaraṃ dhūpayatā yasya śarīre prāvarati tasya sarvapāpāvaraṇāni vinaśyanti. śarīranipatitamātreṇa sarvamalamātsaryadoṣaprahīṇo bhavati. vastradhāraṇamātreṇa sarvaloka vaśavartā bhaviṣyanti.

【和訳】[その栴檀の] 焼香で衣を薫ずれば，その [衣] を身に纏った者のすべての罪と障害が消え去る．[その衣が] 体に触れるや否や，すべての汚れ・妬み [といった] 過失がなくなることになる．衣を保持するだけですべての世界が思い通りになるであろう．

§9 ātmānaṃśa vastraṃ dhūpayatā rājakulaṃ praviśed=rājānaṃśāntaḥpuraparivārā vaśagatā (7)bhaviṣyanti | mahāpūjanīyaś=ca bhaviṣyanti | sarvvalokagurukaś=ca bhaviṣyanti | āryaśaṅghamadhye praviśet=sarvvabhikṣavā mahāpūjanīyārho bhaviṣyati | mahā[gha]namadhye praviśen=mahādhanavṛddhir=bhaviṣyanti | mahāpūjārhaś=ca bhaviṣyati |

བདག་ཉིད་ཀྱིས་གོས་དེ་བདུགས་ (D f.188v) ནས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་ཞུགས་ན་རྒྱལ་པོ་བཙུན་མོ་དང་། འཁོར་དང་བཅས་པ་དབང་དུ་འགྱུར། མཆོད་གནས་ཆེན་པོར་འགྱུར། འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བླ་མར་ཡང་འགྱུར་རོ། །འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་ཞུགས་ན་དགེ་སློང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོད་གནས་ཆེན་པོར་འོས་པར་འགྱུར་རོ། །སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་ནང་དུ་ཞུགས་ན། (P f.157r) ནོར་ཆེན་པོ་འཕེལ་བར་འགྱུར་ཞིང་མཆོད་པ་ཆེན་པོའི་འོས་སུ་འགྱུར་རོ།།

ātmānaṃśa vastraṃ dhūpayatā rājakulaṃ praviśed rājānaṃśāntaḥpuraparivārā vaśagatā bhaviṣyanti. mahāpūjanīyaś ca bhaviṣyati. sarvalokagurukaś ca bhaviṣyati. āryasaṃghamadhye praviśet sarvabhikṣavamahāpūjanīyārho bhaviṣyati. mahāghanamadhye praviśen mahādhanavṛddhir bhaviṣyati. mahāpūjārhaś ca bhaviṣyati.

【和訳】自らの衣を [件の栴檀の] 焼香で薫じて王宮に入るならば[6]，王妃と

[6] ātmānaṃśa, rājānaṃśa ともに今までに見たことのない形であるが，第 2 格に śa をつけることにより，所有の意味を表しているようである．もちろん何らかの corruption がある可能性は否定できない．

その取り巻きたちが [行者の] 自由になるであろう．大いに供養される者となろう．すべての世界の師となるであろう．聖なる仏教教団の中に入れば，すべての出家修行者たちに大いに尊敬される者になるであろう．大集団の中に入れば，大いなる財産の増加があろう．大いに供養されるにふさわしい者になるであろう．

§10 ādimukhaśikharamūrddhni dhūpayatā mūlamantraḥ saptavārā japtā sadyaḥ ādityam=avatarati | sarvvakāmatāvaram=anupradāśyati | guggulumiśraṃ ma$_{\text{(f.98v1)}}$hādevasyāgrataḥ | dhūpa dātavyaḥ saptavārā mūlamantreṇa omārjayaṃ sadyeva mahādevo avatarati vidyādharasya agrata-m=upatiṣṭhati | sarvvābhiprāyaṃ paripūrayati |

རིའི་རྩེ་མོའི་ཉི་མ་འཆར་བའི་ཁར་བདུགས་ནས་གསང་སྔགས་རྩ་བ་ལན་བདུན་བཟླས་བརྗོད་བྱས་ན་མོད་ལ་ཉི་མ་འབབ་པར་འགྱུར་ཞིང་འདོད་པ་མཆོག་ཀུན་རྗེས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་དོ། །གུ་གུལ་དང་བསྲེས་ནས་ལྷ་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་བདུག་པར་བྱ་ཞིང་གསང་སྔགས་རྩ་བ་ལན་བདུན་བྱབ་པ་བྱས་ན་མོད་ཉིད་ལ་ལྷ་ཆེན་པོ་འབབ་པར་འགྱུར་ཞིང་རིག་སྔགས་འཆང་གི་མདུན་དུ་འདུག་ནས་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྐོང་བར་བྱེད་དོ།།

ādityamukha śikharamūrdhni dhūpayatā mūlamantraḥ saptavārā japtā sadyaḥ ādityam avatarati. sarvakāmatāvaram anupradāsyati. guggulumiśraṃ mahādevasyāgrato dhūpa dātavyaḥ saptavārā mūlamantreṇa omārjayan sadyaiva mahādevo avatarati. vidyādharasya agrata-m-upatiṣṭhati. sarvābhiprāyaṃ paripūrayati.

【和訳】山頂において太陽に向かって焼香を薫じ，根本マントラを 7 回唱えるならば，太陽神がすぐに降りてくる．すべての欲求や願望を与えてくれる．[前述の梅檀に] グッグルを混ぜたものをマハーデーヴァの [像の] 前で

10.7 'bab par]] D; *babs par* P

10.13 – 14 omārjayan]] おそらく ava-mṛj「拭い取る」の使役形の現在分詞で，接頭辞の ava が o になったと考えられる．チベット語訳は byab pa byas nas.

焼香として与え，根本マントラを 7 回唱えながら拭い取るならば，すぐにマハーデーヴァが降りてくる．持明者の前に控える．そして，すべての望みを満たしてくれる．

§11 volacandanaguggulumiśreṇa nārāyaṇasya agrataḥ dhūpo dātavyaḥ | mūlamaṃtreṇa *me (MS^{ac}; *cancelled* MS^{pc}) ekaviṃśativārā śarīravṛndavomaryarya*ntiṃ(MS^{ac}; *cancelled* MS^{pc})tavyaṃ nārāyaṇa svarūpeṇa agratam=upatiṣṭhati | sarvva*kāmika(MS^{pc}; *kāmikā* MS^{ac})vārām=anupradāśyati viśvarū$_{(2)}$pam=api carayati

བོ་ལ་ དང་། ཙནྡན་ དང་། གུ་གུལ་ བསྲེས་ ནས་ སྲེད་ མེད་ ཀྱི་ བུའི་ མདུན་ དུ་ བདུག་ པར་ བྱ་ ཞིང་ གསང་ སྔགས་ རྩ་བས་ ལན་ཉི་ཤུ་གཅིག་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལ་བྱབ་པ་བྱས་ན་སྲེད་མེད་ཀྱི་བུ་རང་གི་ གཟུགས་ ཀྱིས་ མདུན་ན་འདུག་ཅིང་འདོད་པ་མཆོག་ཀུན་རྗེས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་ལ། དངོས་པོ་སྣ་ཚོགས་ཀྱང་སྦྱིན་ པར་བྱེད་དོ།།

volacandanaguggulumiśreṇa nārāyaṇasya agrataḥ dhūpo dātavyaḥ. mūlamantreṇa ekaviṃśativārā śarīravṛndam omarjayitavyam. nārāyaṇa svarūpeṇa agrata-m-upatiṣṭhati. sarvavārām anupradāsyati. viśvarūpam api carayati.

【和訳】ミルラ樹脂 (vola-)，栴檀，グッグルの混合物の焼香をナーラーヤナの [像の] 前に与えるべきである．根本マントラを 21 回唱えながら，体中を (śarīravṛnda) を拭うべきである．[そうすれば，] ナーラーヤナ自身が (nārāyaṇa svarūpeṇa) 面前に控える．すべての望みを与えることになる．さらに，あらゆる姿を取ることになる．

§12 sarṣapamiśreṇa vrāhmaṇaṃ dhūpayatā caturddaśavārā mūlamantra omārjayaṃ vrahmāṇaṃ svarūpeṇa agrata-m=*upatiṣṭhati(MS^{pc}; *umitiṣṭhati* MS^{pc}) | sarvvavaraprado bhaviṣyati |

12.2 upatiṣṭhati ⟧ upatiṣṭhati の pa は ṣa に見えるが，おそらく書写生は pa と読ませたいのであろう．

11.6 bo la ⟧ D; *po la* P 11.7 rtsa bas ⟧ D; *rtsa ba* P 11.7 – 8 gzugs kyis ⟧ D; *gzugs kyi* P

ཡུངས་ཀར་དང་བསྲེས་ནས་ཚངས་པ་ལ་བདུག་ཅིང་གསང་སྔགས་རྩ་བ་ལན་བཅུ་བཞི་བྱབ་པ་བྱས་ན། ཚངས་པ་རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་མདུན་ན་འདུག་ལ་མཆོག་ཐམས་ཅད་སྦྱིན་པར་བྱེད་དོ།།

sarṣapamiśreṇa brāhmaṇaṃ dhūpayatā caturdaśavārā mūlamantra omārjayan brahmāṇaṃ svarūpeṇa agrata-m-upatiṣṭhati. sarvavarapradо bhaviṣyati.

【和訳】[前述した栴檀に] 芥子をまぜたものを，ブラフマン [の像] に焼香として薫じて，根本マントラを 14 回唱えながら拭いとるべきである．ブラフマン自身が，前に控えることになる．[そして] すべての願いを与えてくれるであろう．

§13 padmacūrṇṇamiśreṇa mātṛgaṇaṃ *mahā(MS^{pc}; *māhā* MS^{ac})kālasya dhūpo dātavyaḥ | mahākālasamātṛgaṇaparivārāṃ śvarūpeṇa agrata-m=upatiṣṭhati | sarvvavarakāryasādhanavarapradо bhaviṣyanti nānāpuṣpakavacena saha nāgasare dhūpo dātavyaḥ (3)saptavārā mūlamantra sarṣapam=parijapya nāgasare prakṣiptavyaḥ amoghapāśahṛdayaśūtra ekavārā usmārayet⋆ | sarvvanāgā nāgakanyā nāgadārakadārikā sarvvabhavanā nirgacchanti | vidyādharasya pādayo prapatanti | yamayājñāpayasi te sarvva kariṣyanti | sarvvakāmadavaśavarttī bhaviṣyanti | tṛbhi prayuktena sāgaranāgarājā-m=api āgacchanti (4)| nandopanandanāgarāja āgacchanti | sarvve ājñākarā caśagatā tiṣṭhanti

པདམའི་ཕྱེ་མ་དང་བསྲེས་ནས་ནག་པོ་ཆེན་པོ་དང་། མ་མོའི་ཚོགས་ལ་བདུགས་ན་ནག་པོ་ཆེན་པོ་དང་། མ་མོའི་ཚོགས་འཁོར་དང་བཅས་པ་རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་མདུན་ན་འདུག་ཅིང་མཆོག་དང་། བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱིན་པར་བྱེད་དོ། །ནཱ་ག་པུ་ཥྤ་དང་། སྦྲུལ་གྱི་ཤུན་པ་དང་། བསྲེས་པའི་བདུག་པ་ཀླུའི་མཆོད་བདུག་ཅིང་གསང་སྔགས་རྩ་བ་ལན་བདུན་ཡུངས་ཀར་ལ་བཟླས་བརྗོད་བྱས་ནས་ཀླུའི་མཆོད་གཏོར་ལ། དོན་ཡོད་པའི་ཞགས་པའི་སྙིང་པོའི་མདོ་ལན་གཅིག་བརྗོད་ཅིང་དྲན་ (D f.189r) པར་བྱས་ན། ཀླུ་དང་། ཀླུ་མོ་དང་། ཀླུའི་བུ་ཕོ་དང་། ཀླུའི་བུ་མོ་ཐམས་ཅད་གནས་ཀུན་ནས་བྱུང་ནས་རིག་སྔགས་འཆང་གི་རྐང་

12.4 byab pa ⟧ D; *byab par* P 12.5 rang gi ⟧ D; *rang* P 12.5 thams cad ⟧ D; *thabs* P
13.13 bsres pa'i ⟧ D; *sres pa'i* P 13.14 byas nas ⟧ D; *na* P

པ་གཉིས་ལ་འདུད་ཅིང་གང་བསྒོ་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱེད་ལ་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱིན་ཞིང་དབང་དུ་འགྱུར་རོ། །ལན་གསུམ་སྦྱར་ན་ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་རྒྱ་མཚོ་ཡང་འོང་ངོ་། །ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་དགའ་བོ་དང་། ཉེ་དགའ་བོ་ཡང་འོང་ཞིང་ཐམས་ཅད་བསྒོ་བ་བཞིན་བྱེད་ལ་དབང་དུ་གྱུར་ནས་འདུག་གོ།

padmacūrṇamiśreṇa mātṛgaṇaṃ mahākālasya dhūpo dātavyaḥ. mahākāla samātṛgaṇaparivāraṃ svarūpeṇa agrata-m-upatiṣṭhati. sarvavarakāryasādhana-varaprado bhaviṣyati. nāgapuṣpakavacena saha nāgasare dhūpo dātavyaḥ. saptavārā mūlamantra sarṣapam parijapya nāgasare prakṣiptavyaḥ. amoghapāśahṛdayasūtra ekavārā smārayet. sarvanāgā nāgakanyā nāgadārakadārikā sarvabhavanā nirgacchanti. vidyādharasya pādayoḥ prapatanti. yad ājñāpayati tat sarva kariṣyanti. sarvakāmadavaśavartī bhaviṣyanti. tribhiḥ prayuktena sāgaranāgarājā-m-api āgacchanti. nandopanandanāgarājā āgacchanti. sarve ājñākarā vaśagatā tiṣṭhanti

【和訳】[先に述べた栴檀と] 蓮 [の花弁？] の粉末の混合物を，母天の集団とマハーカーラ [の像] に焼香として与えるべきである．マハーカーラ自身が母天の取り巻きたちとともに前に控えるであろう．すべての願いと成すべき事を成就させ，願いを与えるであろう．[先の栴檀と] ナーガプシュパと蛇の [脱皮した] 皮 (nāga...kavaca°) ともに，ナーガの湖で焼香として与えるべきである．根本マントラを芥子に 7 回唱えて，ナーガの湖に投げ入れるべきである．『不空羂索心 [真言] 経[7]』を 1 回念想するべきである．すべてのナーガ，ナーガの娘たち，ナーガの男性召使い，ナーガの女性召使いが，すべての住居から出てくるであろう．持明者の両足にひれ伏すであろう．彼が命令

[7] 第 1 章冒頭部に説かれる心呪であろうか.

13.19 'jug go]] D; *'jug go* P

13.24 smārayet]] 写本の読みは usmārayet. この形は本論文が扱っているうちでも，4.2, 14.2 に見られる．本来 anusmārayet であるものが，このような音韻の変化を起こしたのであろうか？

することすべてをするであろう[8]．すべての欲求を与え，言うとおりになるであろう．[『不空羂索心 [真言] 経』を]3 回使用すれば [＝唱えれば]，海のナーガ王さえもやってくる．ナンダ，ウパナンダというナーガ王がやってくる．すべてが [持明者の] 命令を実行し，言うとおりになる．

§14 yakṣarākṣasān=āvāhayitukāmena□ śmaśānamadhye citāṅgāreṇa dhūpayaṃ saptavārā mūlamantram=u smārayaṃ | uccasvareṇa pradhāvamānāni yakṣarākṣasād=āgacchaṃti | vidyādharasya pādayo prapatanti | ājñāpayar=bhaṭṭārakas tathā vidyādhareṇa yathājñayā tad=vaktavyaṃ sarvvam=ājñā kari$_{(5)}$ṣyanti preṣyakarmakarā bhaviṣyaṃti | yāvajjīvam=upatiṣṭhaṃti | kapālasaṃpuṭe saptavārāṃ parijapya kapālā *pūrṇṇā(rṇṇā cancelled?) dhūpan=dātavyaḥ sarvvabhūtā-d=āgamiṣyanti | sarvve vaśagatakarmakarā bhaviṣyanti |

གནོད་སྦྱིན་དང་། སྲིན་པོ་དགུག་པར་འདོད་པས་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་ (P f.157v) ནང་དུ་མི་རོ་སྲེགས་པའི་སོལ་བས་བདུགས་ལ། གསང་སྔགས་རྩ་བ་གསང་མཐོན་པོས་ལན་བདུན་བརྗོད་ཅིང་དྲན་ན་གནོད་སྦྱིན་དང་སྲིན་པོ་དག་རྒྱུག་ཅིང་འོང་ལ། རིག་སྔགས་འཆང་གི་རྐང་པ་གཉིས་ལ་བཏུད་ནས་རྗེ་བཙུན་བཀའ་སྩོལ་ཅིག་ཅེས་ཟེར་བ་དང་། དེའི་ཚེ་རིག་སྔགས་འཆང་གིས་དེ་བསྒོ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བྱས་ན་བསྒོ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད་ལ་མངག་པའི་ལས་བྱེད་པར་འགྱུར་ཅིང་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་འདུག་གོ། ཐོད་པ་སྦྱར་བ་ལ་ལན་

[8] 下の§14 の例を見る限り，ājñāpayati に使役の意味はないと考えられる．写本の読みである yamayājñāpayasi tat=sarvva kariṣyanti を尊重すれば，yan mayājñāpayasi tat sarva kariṣyanti 「あなたが私に命令させること，そのすべてを彼らは行うだろう」という読みも可能かも知れないが，文脈にそぐわない．

14.7 – 8 vaśagatakarmakarā bhaviṣyanti]] sarvve vaśagatakarmakarā bhavi の部分に関して，写本欄外に karmakarā とあり，さらに当該部分の文字が，一端文字を消した後の狭いスペースに無理に書かれている．このことから判断すると，(1) 最初に書かれたものには karmakarā がなく，(2) 次に別の書写生により欄外に karmakarā という挿入語が書き込まれ，(3) 写本の当該部分が消され，その部分に新たに karmakarā を含むテキストを書いた，という 3 つの段階が想定される．

14.9 ro sregs pa'i]] P; *ro bsregs pa'i* D 14.10 bdugs la]] P; *bdug la* D 14.12 bsgo ba]] D; *sgo ba* P

བདུན་བཟླས་བརྗོད་བྱས་ནས་ཐོད་པ་བཀང་པའི་བདུག་པས་ བདུགས་ན་ འབྱུང་པོ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ནས་འོང་ཞིང་ཐམས་ཅད་དབང་དུ་འགྱུར་ལ། ལས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ།།

yakṣarākṣasān āvāhayitukāmena śmaśānamadhye citāṅgāreṇa dhūpayan saptavārā mūlamantram smārayan uccasvareṇa pradhāvamānāni yakṣarākṣasā-d-āgacchanti. vidyādharasya pādayoḥ prapatanti. "ājñāpaya bhaṭṭāraka." tathā vidyādhareṇa yathājñayā tad vaktavyam. sarvam ājñā kariṣyanti. preṣyakarmakarā bhaviṣyanti. yāvajjīvam upatiṣṭhanti. kapālasaṃpuṭe saptavārāṃ parijapya kapālā pūrṇā dhūpaṃ dātavyaḥ. sarvabhūtā-d-āgamiṣyanti. sarve vaśagatakarmakarā bhaviṣyanti.

【和訳】ヤクシャとラークシャサを招き寄せたいと欲する [持明者] は，[先に述べた栴檀と] 火葬場の中で火葬用の薪の炭と [混ぜ合わせて] 焼香として捧げ，根本マントラを 7 回念想すれば，大声を上げ，疾走しながら，ヤクシャとラークシャサがやってくる．持明者の両足にひれ伏すであろう．「尊者よ！命令して下さい」[ヤクシャとラークシャサが] そのように [言ったら]，持明者は命令したい通りに言うべきである．彼らはすべての命令を実行するであろう．召使いの行為を行う者となろう．生ある限り使えてくれるであろう．頭蓋骨の鉢 (kapālasaṃpuṭe) に [根本マントラを]7 回唱え，頭蓋骨一杯の [栴檀を？] 焼香として与えるべきである．すべての亡霊がやってくるであろう．すべてが言うとおりになり [命じた] 行為を行うであろう．

§15 yakṣiṇīm=āvāhayitukāmena gaurikena yakṣiṇīm=ālikhya gomaya-maṇḍalakaṃ kṛtvā saklapadma va*ci[tra]yi(MS^{pc}; *listhāpi* MS^{ac})tavyaṃ | sak-

---

15.2 saklapadma va*ci[tra]yi(MS^{pc}; *listhāpi* MS^{ac})tavyaṃ ⟧ おそらく最初の saklapadma から次の saklapadma に eyeskip が起こり，saklapadma vali sthāpitavyaṃ と書いてしまったものを，li sthāpi の部分だけ後から無理に citrati に訂正したと考えられる．したがって次に sthātavyam は sthāpitavyam に emend されるべきである．

14.14 bdugs na ⟧ D; *bdug nas* P

14.17 smārayan ⟧ 13.24 の smārayet に関する註を見よ．

lapadma valiṃ sthātavyaṃ | anena dhūpena dātavyaṃ | mūla$_{(6)}$mantram=uṣṭottaraśataṃ japitavyaṃ saptavārā *parimarṣyapa (MS^{ac}; *cancelled* MS^{pc}) parijapya yakṣiṇī tāḍayitavyam⋆ | yakṣiṇī svarūpeṇa agrata-m=upatiṣṭhati | yāvad=eva lokaṃ gacchati | punar=āgacchati | sarvvaguhyakāryāṇi ājñāpitamātreṇa kariṣyanti | athavā mātā bhāryā *bhaginīti (MS^{pc}; *gabhaginīti* MS^{ac}) vaktavyaṃ yadi mātā pu[tra] sneha yā sarvvabhogavimānānuvarttī rājaputram=iva paripālayati | ya[di] bhagi$_{(7)}$nī [vai]śramaṇapratisparddhī bhaviṣyati | yadi bhāryā *tṛdaśādhipatim=iva (MS^{pc}; *tṛdaśādhipatimāva* MS^{ac}) ratibhogāṃ krīḍāpayati |

གནོད་སྦྱིན་མོ་ དབབ་པར་ འདོད་པས་བཅག་གིས་གནོད་སྦྱིན་མོ་བྲིས་ལ། བ་ལང་གི་ལྕི་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་བྱས་པར་ཕྱེས་པདམའི་རི་མོ་བྲི་ཞིང་ཕྱེའི་གཏོར་མ་ལྷ་བུར་བྱས་པ་བཞག་ལ་བདུག་པ་འདིས་བདུག་ཅིང་། གསང་སྔགས་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་བཟླས་བརྗོད་བྱ། ཡུངས་ཀར་ལ་ལན་བདུན་བཟླས་བརྗོད་ བྱས་ནས་ གནོད་སྦྱིན་མོ་ལ་བརྡེག་པ་བྱས་ན་གནོད་སྦྱིན་མོ་རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་མདུན་དུ་འདུག་ཅིང་། ལྷའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་དུ་འགྲོ་ལ་སླར་ཡང་འོང་སྟེ། དོན་གསང་བ་ཐམས་ཅད་བསྒོ་བ་ཙམ་གྱིས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་ན་མའམ། ཆུང་མའམ། སྲིང་མོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲ་བར་བྱ་སྟེ། གལ་ཏེ་མར་བྱས་ན། བུ་ལ་སྡུག་པ་ལོངས་སྤྱོད་དང་། གཞལ་མེད་ཁང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་འཇུག་ལ་རྒྱལ་པོའི་བུ་བཞིན་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བར་བྱེད་དོ། །གལ་ཏེ་ (D f.189v) སྲིང་མོར་བྱས་ན་རྣམ་ཐོས་ལ་འགྲན་པར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་ཆུང་མར་བྱས་ན། སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གྱི་ བདག་པོ་ ལྟར་དགའ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་དག་ལ་རྩེར་འཇུག་པར་བྱེད་དོ།།

yakṣiṇīm āvāhayitukāmena gaurikena yakṣiṇīm ālikhya gomayamaṇḍalakaṃ kṛtvā śuklapadma citrayitavyam. śuklapadme baliṃ sthāpitavyam. anena dhūpena dātavyam. mūlamantram aṣṭottaraśataṃ japitavyam. saptavārā parijapya yakṣiṇī tāḍayitavyam. yakṣiṇī svarūpeṇa agrata-m-upatiṣṭhati yāvad devalokaṃ gacchati punar āgacchati. sarvaguhyakāryāṇi ājñāpita-

15.12 dbab par ⟧ D; *dbang bar* P 15.14 byas nas ⟧ P; *byas na* D 15.20 bdag po ⟧ D; *dga' bo* P

15.22 sthāpitavyam ⟧ この emendation については，15.2 の写本の読みに関する脚注を参照．尚，対応するチベット語訳 (bzhag) もこの emendation を支持している．

mātreṇa kariṣyati. athavā mātā bhāryā bhaginīti vaktavyam. yadi mātā putrasnehayā sarvabhogavimānānuvartī rājaputram iva paripālayati. yadi bhaginī vaiśravaṇapratispardhī bhaviṣyati. yadi bhāryā tridaśādhipati-m-iva ratibhogāṃ krīḍāpayati.

【和訳】ヤクシニーを招き寄せたいと思う [持明者] は，白芥子でヤクシニー [の姿] を描き，[その] 中央に牛糞で [礼拝用の] マンダラを作り，[そこに] 白い蓮華を描くべきである．[その] 白い蓮華にバリを置くべきである．この焼香 [＝栴檀の香] を与えるべきである．根本マントラを 108 回唱えるべきである．[根本マントラを]7 回唱え，ヤクシニー[の絵] を [白芥子で] 叩くべきである．神の世界に至り再び戻るまでヤクシニー自身が前に控えるであろう．すべての秘密のなすべきことがらを，命令された瞬間に行うであろう．あるいは「母親」「妻」「姉妹」と言うべきである．もし「母親」[と言えば，ヤクシニーは] 息子に対する愛情をもって，すべての享楽に背を向けて , 王子のように守ってくれる．もし「姉妹」[と言えば，持明者は] ヴァイシュラヴァナと匹敵する者となろう．もし「妻」[と言えば，持明者は] 神々の主のように性愛の享受を楽しむであろう[9]．

[9] ヤクシニーを意のままにするための儀礼は，いくつかの初期密教経典において説かれている．そのなかで，最も詳細な規定を説く経典の 1 つが *Mañjuśriyamūlakalpa* (『文殊師利根本儀軌経』) であろう． *Mañjuśriyamūlakalpa*の第 52 章では，八ヤクシニー，七ヤクシニー，その他のヤクシニーのグループに属する各々のヤクシニーの成就法が詳細に説かれている．各セクション冒頭の偈において，各グループに属するヤクシニーの名称が説かれ，その後，各尊の成就法を説くという流れで構成されている．各尊の成就法の次第の概略は，(1) 各尊に対する真言が説かれる．(2) 各尊の詳細な尊容が明かされ，板や画布にその尊容を描く．(3) 各尊 (尊像画) に対する密教儀礼の実践 (護摩，バリ，香華による供養など)．(4) 一連の儀礼が終わると，各尊が姿を現し，行者の様々な願望を満たす．である． *Mañjuśriyamūlakalpa* (SED p. 564, l. 24 – p. 574, l. 3, VED p. 440, l. 28 – p. 447, l. 7) を参照のこと．

『文殊師利根本儀軌経』の原題を *Mañjuśriyamūlakalpa*とすることに関しては，Delhey 2012 による． Delheyは，当該経典のサンスクリット語タイトルに関して以下のことを指摘している．(1) mañjuśriya という語幹が複合語で見られることが既に Franklin Edgertonにより指摘されている．また明らかにこの語幹より曲用した形があること

も指摘されている．(2) mañjuśriya という形はコロフォンに非常に多くの例が見られる．Śāstrīによる editio princeps では，章のコロフォンに mañjuśrīmūlakalpa という形が 15 回現れるのに対して，mañjuśriyamūlakalpa の形は 36 回現れる．加えて editio princeps が基づいた Trivandrum 写本の実際の読みと比べると，前者の読みの数は更に減少することとなる．また東京大学所蔵写本 (No.275) に見られる章のコロフォンでは前者の形は見られない．(3) ネパール公文書館所蔵の写本 (5-814 = NGMPP A 39/4) に mañjuśrīmūlakalpa という形は見られない．当該写本に見られる mañjuśriyaḥ mūlakalpa(ḥ)，あるいは mañjuśriyo mūlakalpa(ḥ) という形が，mañjuśriyamūlakalpa という hybrid 形を「標準化」しようとした二次的な変化である可能性がある．以上，Delhey 2012: 70－71 を参照のこと．

Vajrapāṇyabhiṣekaにおいてもヤクシニーを支配下にするための成就法が略説されている．成就法を行う場所として火葬場 (śmaśāna) が指示されており，真言を唱え，護摩を行うことによってヤクシニーが現れる．ヤクシニーが母となるならば，息子の如くあらゆる世話をする．姉妹となるならば，毎日 1 ディーナーラの金貨を与える．妻となるならば，行者とともに遊戯する，という成就が説かれている．*Vajrapāṇyabhiṣeka*: gnod sbyin mo dbang du 'gyur bar 'dod na dur khrod du *slong mo'i (D; *slongs mo'i* P) zas bza' zhing sngags bzlas brjod bya'o || der skam sar ba lang gi ko ba tsam gyi dkyil 'khor byas la gtor ma rgya cher bya'o || de nas rig sngags 'chang gis shing a rka'i yam *sreg (D; *bsreg* P) shing khrag la smyugs pa *la (P; n.e. D) lan dun stong sbyin *sreg (D; *bsreg* P) byas na gnod sbyin mo'i gzugs mi sdag pa 'ong bar 'gyur te | de la 'jigs par mi bya bar rig bdran par byas la 'dug *cig (D; *shig* P) 'dug *cig (D; *shig* P) ces brjod par bya'o || de dam pa rnam pa gsum las gcig sbyin par byed *do (P; *de* D) || ma'am sring mo'am chung mar 'gyur ro || mar gyur na ni bu bzhin du dgos pa thams cad byed *do (P; *de* D) || sring mor gyur na ni nyin gcig bzhin du ti nar re re sbyin par byed do || chung mar gyur na ni de dang lhan cig rtse'o || (D f. 101r6－101v2; P f. 101r1－4) 【和訳】「ヤクシニーを意のままにしたいと思う場合は，火葬場において施食を食べ，マントラを唱えるべきである．その場合，川岸に (skam sar) 牛の皮のみでマンダラを作り，多くのバリを与えるべきである．次に，持明者がアルカの木の薪に血を塗ったものを 7 千回火に献供すると，醜い姿のヤクシニーがやって来る．そこで恐れを抱かずに，「留まれ！留まれ！」と言うべきである．そうすれば 3 種類の願望のうちから 1 つを与えてくれるであろう．[すなわち] 母，姉妹，あるいは妻となるであろう．もし母となるのであるならば，[持明者を] 息子のように [扱い]，あらゆるなすべき事柄を行うであろう．姉妹となるならば，来る日も来る日も 1 ディーナーラ (ti nar, *dīnāra) ずつ与えてくれるであろう．妻となるならば，彼と共に遊戯するであろう．」

同様に *Subāhuparipṛcchā*においてもヤクシニーに関する短い成就法が説かれる．ヤクシニーが母，義母 (sgyug mo, *śvaśrū)，おば (sru mo, *mātṛsvasṛ)(あるいは姉妹 (sring mo))，情婦 (grogs mo)，娘 (bu mo)，妻 (chung ma)，義理の娘 (mna'ma, *vadhū) となり，その中でも，ヤクシニーが母，義母，おばとなって意のままにすることが最勝の悉地であり，情婦，娘となって意のままにするのが中位の悉地であり，妻，義理の娘とするのが下位の悉地とされ，悉地のレヴェルに関する言及がなされている．*Subāhuparipṛcchā*:

§16 śriyā devyā dhūpayatā aṣṭavārā *mūla(MS^{pc}; *lamūla* MS^{ac})mantraṃ japatā śriyā devyā śriyo mārjya śriyā mahādevyā agrata-m=upatiṣṭhati | mahādhanaskandhāni nivedayati | yāvajjīva gṛhe upatiṣṭhati | mahatā dhanavṛddhir bhaviṣyati |

ལྷ་མོ་དཔལ་ལ་བདུག་ལ་གསང་སྔགས་རྩ་བ་ལན་བདུན་བཟླས་བརྗོད་བྱ་ཞིང་ལྷ་མོ་དཔལ་གྱི་མགོ་ལ་བྱུགས་ན་ལྷ་མོ་ཆེན་མོ་དཔལ་ རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་ མདུན་ན་འདུག་ཅིང་། ནོར་གྱི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་འབུལ་བར་ བྱེད་དེ། ནམ་འཚོའི་བར་དུ་ཁྱིམ་ན་འདུག་ཅིང་ནོར་ཆེན་པོ་ཉིད་འཕེལ་བར་འགྱུར་རོ།།

śriyā devyā dhūpayatā aṣṭavārā mūlamantraṃ japatā śriyā devyā śriyo mārjyo śriyā mahādevyā agrata-m-upatiṣṭhati. mahādhanaskandhāni nivedayati. yāvajjīvaṃ gṛhe upatiṣṭhati. mahatā dhanavṛddhir bhaviṣyati.

【和訳】吉祥女神 [の像] に [前述の梅檀の] 焼香で薫じ，根本マントラを 8 回唱え，吉祥女神 [の像] が拭われるならば，吉祥大女神が前に控えるであろう．多くの財産を与えてくれるであろう．生ある間，家で使えてくれるであろう．大いなる財産の増大があるであろう．

---

gnod sbyin mo yi cho ga zhib mor ni || gsang sngags mnyes byas grub pa 'di rnams ster || ma dang sgyug mo sru mo grogs mo dang || bu mo chung ma mna' mar grub par 'gyur || **ma dang sgyug mo *sru mo** (D; *sring mo* P) **gang yi te || yid bzhin rin chen bzhin du grub pa mchog || yid 'ong grogs mo bu mo grub pa 'bring || chung ma mna' ma grub pa tha mar bsgrags ||** dus gsum du ni me tog phreng ba dri || mar ram 'bru mar mar me tsan da na dang || a kar dri zhim bdug pas mchod pa dang || gtor ma sna tshogs rtag tu mtshan mo sbyin || gnod sbyin mo ni *dga' (P; *dag* D) nas mngon phyogs nas || rnyed pa rnyed cing sa bon 'byung bar byed || 'dod chags zil gyis non pa'i bud med dag || gnod pa byed pa nges par gnas par 'gyur || *bsams na phung bar yang ni 'gyur ba nyid || (D; n.e. P) bud med gnod pa byed *pa (P; *tshe* D) 'go mi bya || rnyed pa mang nyung la yang 'dod mi skyed || sngags pas mtshan mo khu bdag ga bya nas || brtson 'grus rab tu bskyed de bsgrub par bya || sems rmongs gang gis gzhan du *brtsam (D; *brtsams* P) byas na || gnod sbyin mos ni myur du phung bar byed || (D ff. 130v5 – 131r2, P ff. 192r5 – 192v1)

16.6 rang gi gzugs kyis]] D; *rang gi gzugs kyi* P　16.7 byed de]] D; *byed do* P

§17 vaiśravaṇaṃ dhūpayaṃ suvarṇṇasahasraṃ dadāti maṇibhadraṃ dhūpayatā (f.99r1) dīnārasahasraṃ dadāti |

རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བུ་ལ་བདུག་ན་གསེར་སྲང་སྟོང་སྦྱིན་པར་བྱེད་དོ། །ནོར་བུ་བཟང་པོའི་བུ་ལ་བདུགས་ན་གསེར་གྱི་དོང་ཙེ་སྟོང་སྦྱིན་པར་བྱེད་དོ།།

vaiśravaṇaṃ dhūpayan suvarṇasahasraṃ dadāti. maṇibhadraṃ dhūpayatā dīnārasahasraṃ dadāti.

【和訳】ヴァイシュラヴァナ [の像] に [前述の梅檀の] 焼香で薫じれば，1000 の金 [貨] を与えてくれる．マニバドラ [の像] に [前述の梅檀を] 焼香で薫じれば，1000 ディーナーラを与えてくれる．

§18 vanavivare dhūpayatā vanavivāśitadevatā svarūpeṇa agrata-m=upatiṣṭhaṃti | sarvvadravyauṣadhayaḥ svarūpeṇa agrata-m=upatiṣṭhanti |

ཚལ་གསེབ་ཏུ་བདུགས་ན་ཚལ་ན་གནས་པའི་ལྷ་རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་མདུན་ན་འདུག་ཅིང་རྫས་དང་། སྨན་ཐམས་ཅད་རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་མདུན་ན་འདུག་གོ།

vanavivare dhūpayatā vanavivāsitadevatā svarūpeṇa agrata-m-upatiṣṭhanti. sarvadravyauṣadhayaḥ svarūpeṇa agrata-m-upatiṣṭhanti.

【和訳】森の穴で [前述の梅檀の] 焼香を捧げれば，森の穴の尊格が，自らの姿をもって前に控えるであろう．すべての薬や薬草そのものが前に現れるであろう．

§19 parvvateṣu dhūpayatāḥ sarvvatṛṇagulmauṣadhayaḥ | dravyāṇi jvalanti |

(P f.158r) རི་རྣམས་ལ་བདུགས་ན་རྩྭ་དང་། ཤིང་གེལ་པ་དང་། སྨན་དང་རྫས་ཐམས་ཅད་འབར་བར་འགྱུར་རོ།།

parvateṣu dhūpayatā sarvatṛṇagulmauṣadhayaḥ dravyāṇi jvalanti.

17.4 dong tse]] D; *dong rtse* P   18.4 རང་གི་གཟུགས་ཀྱིས་]] D; *rang gi gzugs kyi* P

【和訳】山中で [前述の梅檀を] 焼香を捧げれば，すべての草，木，薬草といった物が燃え上がる.

§20 caturṣu nagaradvāreṣu dhūpayatāḥ samanta*nagara(MS^{pc}; *nagare* MS^{ac})dvāreṣu dhūpayatā | sarvvajvarā parimucyādhayaḥ sarvvakalikalahavigrahavivādaṃ praśamiṣyanti ||

གྲོང་ཁྱེར་བཞིའི་སྒོ་རྣམས་སུ་བདུགས་ན་གྲོང་ཁྱེར་ཀུན་ཏུ་ཡམས་ཀྱི་ནད་དང་། གནོད་པ་དང་། ནད་འགོ་བ་དང་། ནད་ཐམས་ཅད་དང་། འཐབ་པ་དང་། འཐབ་མོ། རྩོད་པ་ དང་། འཁྲིད་པ་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འགྱུར་རོ།།

caturṣu nagaradvāreṣu dhūpayatā samantadvāreṣu dhūpayatā sarvajvarā parimucyādhayaḥ sarvakalikalahavigrahavivādaṃ praśamiṣyanti.

【和訳】都市の [東西南北の]4 つの門で [前述の梅檀の] 焼香を捧げれば，そしてあらゆる門でその焼香を捧げれば，すべての熱病がなくなり，心配事や，あらゆる争い，不和，戦争，論争が鎮まるであろう.

§21 aṭaṃvyā dhūpayatāḥ sarvvacoradhūrttataska$_{(2)}$rasihaṃvyāghravyāḍā īkṣatarakṣabhayā na bhaviṣyanti | sarvvacaṇḍamṛgabhayā na bhaviṣyanti |

འབྲོག་ཏུ་བདུགས་ན་རྐུན་མོ་དང་། གཡོན་ཅན་དང་། གནོད་བྱེད་དང་། སེང་གེ་དང་། སྟག་དང་། སྤྲུལ་དང་། དྲེད་དང་། དོམ་གྱི་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། རི་དགས་གཏུམ་པོའི་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་ འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ།།

aṭavyāṃ dhūpayatā sarvacoradhūrtataskarasiṃhavyāghravyāḍā ṛkṣatarakṣabhayā na bhaviṣyanti. sarvacaṇḍamṛgabhayā na bhaviṣyanti.

【和訳】森で [前述の梅檀の] 焼香を捧げるならば，すべての盗賊，悪党，泥棒，ライオン，トラ [などの] 肉食獣，熊，ハイエナの恐怖はないであろう．すべての恐ろしい獣の恐怖がないであろう.

20.5 'thab mo]] D; *thab mo* P 20.5 rtsod pa]] D; *brtsod pa* P 21.5 'byung bar mi 'gyur ro]] *rab tu zhi bar 'gyur ro* D

22.1 §22 sarvvajvareṣu dhūpayatā sarvvajvarā parimucyante |

22.2 རིམས་ཐམས་ཅད་ལ་བདུགས་ན་རིམས་ཐམས་ཅད་ལས་ཐར་བར་འགྱུར་རོ།།

22.3 sarvajvareṣu dhūpayatā sarvajvarā parimucyante.

【和訳】あらゆる熱病の場合に [前述の栴檀の] 焼香を捧げれば，あらゆる熱病がなくなるであろう.

23.1 §23 [section colophon] sarvvapāyam=āvaraṇo candanadhūpavidhisādhanaṃ
23.2 tṛtīyaḥ || ◎ ||

23.3 སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་འགེགས་པ་ཙནྡན་གྱི་བདུག་པ་སྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག་སྟེ་གསུམ་པའོ།། །།

23.4 sarvapāpa-m-āvaraṇo candanadhūpavidhisādhanaṃ tṛtīyaḥ.

【和訳】すべての罪や障害 [と取り去るための] 栴檀の焼香の成就法という第3[の成就法].

参考文献

1. 一次文献

a. サンスクリット語文献

Amoghapāśakalparāja. サンスクリット語写本：『不空羂索神變眞言經梵文寫本影印版』北京・民族出版社，東京・大正大学綜合佛教研究所 , 1997. 中國民族圖書館原藏梵文貝葉寫本叢書. 密教聖典研究会 1998, 1999, 2000, 2001, 2004, 2010, 2011 も参照のこと.

Mañjuśriyamūlakalpa. (*Mañjuśrīmūlakalpa*). S_{ED}: T. Gaṇapati Śāstrī (ed.) *The Āryamañjuśrīmūlakalpa.* 3 volumes. Trivandrum Sanskrit Series 70, 76 and 84. Trivandrum: Superintendent Government Press, 1920 – 1925. V_{ED}: Vaidya, Paraśurāma Lakshmaṇa (ed.) *Mahāyānasūtrasaṃgraha*, vol.2.

23.3 sgrub pa'i] D; *bsgrub pa'i* P

b. チベット語訳文献

('Phags pa) Don yod pa'i zhags pa'i cho ga zhib mo'i rgyal po. Translation of *Amoghapāśakalparāja*. Ota.365, *rgyud*, vol. *ma* ff. 1v1 – 255v2; Toh.686, *rgyud 'bum*, vol. *ma* ff. 1v1 – 316r6.

'Phags pa dpung bzang gis zhus pa zhes bya ba'i rgyud. Translation of *Subāhuparipṛcchā*. Ota.428, *rgyud*, vol. *tsha* ff. 179v6 – 202r4; Toh.805, *rgyud 'bum*, vol. *wa* ff. 118r1 – 140v7.

('Phags pa) Lag na rdo rje bang bskur ba'i rgyud chen po. Translation of *Vajrapāṇyabhiṣeka* by Śīlendrabodhi and Ye shes sde. Ota.130, *rgyud*, vol. *da*, ff. 1v1 – 157r3; Toh.496, *rgyud 'bum*, vol. *da*, 1v1 – 156v7.

c. 漢訳文献

仏頂尊勝陀羅尼経. 仏陀波利訳. 大正 No.967. Vol. 19, pp. 349c24 – 352c22.

不空羂索神変真言経. 菩提流志訳. 大正 No.1092. Vol. 20, pp. 227a4 – 398c29.

2. 二次文献

a. 和文

佐々木大樹. 2008. 「仏頂尊勝陀羅尼経幢の研究」『智山学報』57, pp. (41) – (67).

高橋尚夫. 1995. 「光明真言について—その原典の立場から—」『密教学研究』27, pp. 1 – 30.

種村隆元. 2012. 「Padmaśrīmitra 作 Maṇḍalopāyikā の Antasthitikarmoddeśa —Preliminary Edition 及び試訳—」『現代密教』23, pp. 103 - 121.

種村隆元. 2013. 「Śūnyasamādhivajra 著作の葬儀マニュアル Mṛtasugatiniyojana: サンスクリット語校訂テキストおよび註」『東洋文化研究所紀要』163, pp. 136 - 110.

密教聖典研究会. 1998. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja Part I」『大正大学綜合佛教研究所年報』20, pp. 304 – 251.

密教聖典研究会. 1999. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja

Part II」『大正大学綜合佛教研究所年報』21, pp. 154 – 107.
密教聖典研究会. 2000. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja Part III」『大正大学綜合佛教研究所年報』22, pp. 372 – 309.
密教聖典研究会. 2001. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja Part IV」『大正大学綜合佛教研究所年報』23, pp. 406 – 331.
密教聖典研究会. 2004. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja Part V」『大正大学綜合佛教研究所年報』26, pp. (120) – (183).
密教聖典研究会. 2010. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja Part VI」『大正大学綜合佛教研究所年報』32, pp. (170) – (207).
密教聖典研究会. 2011. 「Transcribed Sanskrit Text of the Amoghapāśakalparāja Part VII」『大正大学綜合佛教研究所年報』33, pp. (32) – (64).

b. 欧文

DELHEY, Martin. 2012. "The Textual Sources of the *Mañjuśriyamūlakalpa* (*Mañjuśrīmūlakalpa*), With Special Reference to Its Early Nepalese Witness NGMPP A39/4." *Journal of the Nepal Research Centre* 14, pp. 55 – 75.